

hoj S/166/
10.XII.07

INFORMARE

Repere ale procesului de privatizare a S.N.P. PETROM S.A. București

Prezenta informare conține o expunere sintetică a celor mai semnificative momente care au marcat etapele premergătoare și cele în care s-a realizat efectiv privatizarea S.N.P. PETROM S.A.. În raport cu fiecare dintre aspectele menționate și în măsura în care datele și informațiile obținute de S.R.I. indicau anumite vulnerabilități și/sau oportunități cu semnificație pentru securitatea economică, acestea au fost prezentate factorilor de decizie cu atribuții în domeniu.

* *

■ Privatizarea fostei Societăți Naționale a Petrolului (S.N.P.) PETROM S.A. s-a realizat într-un context internațional deosebit de complex, marcat de o multitudine de factori cu incidență asupra evoluției acestui operator cu rol strategic pe piața internă.

Pe plan extern, tendințele de scădere a resurselor energetice, conexe cu estimările referitoare la creșterea prețurilor hidrocarburilor, au determinat o sporire a concurenței între marile companii de profil pentru a se poziționa cât mai bine pe piață.

În plan regional, S.N.P. PETROM S.A. avea un potențial ridicat de concurențialitate, date fiind atuurile de care dispunea: patrimoniu semnificativ, structură integrată de funcționare, angajarea unor cooperări în afara granițelor țării destinate extinderii activității.

Capacitățile importante deținute de societatea națională în sectoarele producție, rafinare, distribuție și comercializare au polarizat interesul mai multor operatori importanți, interesați de preluarea anumitor segmente, în funcție de specializările acestora și interesele de perspectivă pe piețele de profil.

Pe de altă parte, în intervalul 2001-2002, pe fondul influențelor factorilor conjuncturali ce se manifestau în plan internațional și al unui management tehnico-economic deficitar, societatea a înregistrat o scădere a profitabilității și un regres al activității pe anumite segmente.



În același context s-a înregistrat o intensificare a semnalelor provenite de la unele instituții financiare și organisme internaționale cu privire la necesitatea urgentării privatizării S.N.P. PETROM S.A. – proces menit să asigure, între altele, un management eficient al societății.

■ *Privatizarea fostei S.N.P. PETROM S.A. a debutat efectiv în anul 2003, în conformitate cu prevederile documentului „Foaia de parcurs din domeniul energetic din România”, aprobat prin H.G. nr.890/2003, ce a stat la baza promovării „Strategiei de privatizare a S.N.P. PETROM S.A.” (prin H.G. nr.924/2003).*

Contractul de consultanță a fost perfectat (în luna ianuarie 2003, în urma unei licitații internaționale) cu consorțiul format din CREDIT SUISSE FIRST BOSTON EUROPE Ltd. Londra și ING BARINGS Ltd. și a vizat elaborarea unui raport de analiză diagnostic cu privire la toate aspectele referitoare la privatizarea societății.

Contractul de privatizare a S.N.P. PETROM S.A. a fost încheiat la 23 iulie 2004, între Ministerul Economiei și Comerțului - reprezentat de Oficiul Participațiilor Statului și Privatizării în Industrie - și compania austriacă OMV.

I. Situația societății în perioada premergătoare privatizării

■ Societatea Națională a Petrolului (S.N.P.) PETROM S.A. București – cel mai important operator în domeniul petrolier din țara noastră – a fost înființată în luna octombrie 1997 și funcționa ca o societate integrată, desfășurând activități de explorare, extracție petrol și gaze, rafinare și comercializare produse petroliere.

Societatea petrolieră era singura companie din Europa Centrală și de Est care își putea asigura, din producția internă, circa 75% din necesarul de materie primă pentru rafinăriile proprii, ceea ce o făcea puțin vulnerabilă în contextul manifestării unor crize pe piețele petroliere internaționale.

- Structura acționariatului S.N.P. PETROM S.A. (ce avea un capital social de 1,5 miliarde dolari S.U.A) anterior semnării contractului de privatizare era formată din: fostul Minister al Industriei și Resurselor (M.I.R.) - ce deținea 81,3% din acțiuni; Ministerul Finanțelor Publice - 10,2%; Ministerul Muncii și Solidarității Sociale - 1,4%; alți acționari (persoane fizice și juridice) - 7,1%.

S.N.P. PETROM S.A. deținea acțiuni la societățile PETROM SERVICE S.A. București, RIG SERVICE S.A. Constanța, PETROTRANS S.A. Ploiești, FRANCIZA PETROM S.A. București și PETROM GAZ S.A. Mediaș.

- Patrimoniul societății era compus din:
 - 11 sucursale de exploatare și extracție a zăcămintelor de petrol și gaze naturale, între care una maritimă (Sucursala PETROMAR - Constanța);
 - 3 institute de cercetare-proiectare;
 - o bază de aprovizionare în localitatea Florești, județul Prahova;
 - o bază de operații speciale la sonde în localitatea Câmpina, județul Prahova;

- peste 500 de stații de distribuție a carburanților auto și depozite de produse petroliere;

- rafinăriile ARPECHIM Pitești și PETROBRAZI Ploiești, cu o capacitate de prelucrare anuală de peste 7 milioane tone țiței;

- combinatul de îngreșăminte chimice DOLJCHIM Craiova;

- doi operatori de transport al produselor petroliere (S.C. TRANSPECO S.A. Ploiești și S.C. PETROM AVIATION S.A. București).

• Societatea derula operațiuni de explorare, exploatare și extindere a rețelei de distribuție a produselor petroliere în Ungaria, Republica Moldova, Kazahstan și India (estimate la peste 200 milioane dolari S.U.A.) și era singurul operator al celor două licențe de explorare a blocului „Neptun” din Marea Neagră (după retragerea companiilor TOTAL FINA ELF - Franța și CONNOCO PHILLIPS - S.U.A.).

Societatea națională dispunea de perimetre petroliere preluate în concesiune în Kazahstan, India, Qatar și Libia, ale căror rezerve erau estimate la 15,5 milioane tone țiței (producția de țiței depășind 200 mii tone).

În 2001, S.N.P. PETROM S.A. a realizat o cifră de afaceri de 2,78 miliarde dolari S.U.A. și a înregistrat un profit de 173 milioane dolari S.U.A. (neavând datorii la bugetul de stat).

Valoarea totală a investițiilor realizate de la înființare până în anul 2002 de către S.N.P. PETROM S.A. s-a ridicat la 1,8 miliarde dolari S.U.A., cea mai mare parte vizând activitățile de extractie și rafinare, dar și modernizarea stațiilor de distribuție. Pentru perioada 2002 – 2005, societatea națională a petrolului avea planificate investiții în:

- sectorul transport și distribuție – 451 milioane dolari S.U.A.;
- sectorul prelucrare – 700 milioane dolari S.U.A.;
- sectorul producție – 900 milioane dolari S.U.A..

■ În perioada 2001 - 2002, activitatea în sectorul de extractie a hidrocarburilor a fost afectată sever de consecințele unor deficiențe recurente, ce au generat, pe fond, restrângerea activităților de evidențiere a noi rezerve de hidrocarburi și diminuare a celor care vizau protejarea și valorificarea surselor existente la nivelul societății petroliere. La originea persistenței și, pe anumite segmente, a accentuării deficiențelor s-au aflat două categorii de cauze:

- **deficitul cronic al resurselor financiare**, determinat preponderent de fiscalitatea ridicată, care nu a permis finanțarea adecvată a activităților de bază (în special a celei de exploatare) și a investițiilor.

Sumele rămase la dispoziția societății nu au fost în măsură să susțină necesitățile specifice industriei extractive de hidrocarburi (având în vedere volumul mare al investițiilor, estimat a fi recuperat după 10-15 ani, gradul ridicat de risc al fondurilor alocate pentru evidențierea și introducerea în circuitul economic a noi zăcăminte de țiței și gaze, scăderea producției dată declinului natural și.a.);



- adoptarea unor decizii care au dus la exploatarea ineficientă a unor capacitate de producție ori auxiliare, precum și neasigurarea măsurilor de întreținere, conservare, protecție și pază a acestora.

În pofida acestei involuții, studiul privind capacitatea tehnică și situația economico-financiară – elaborat, în luna decembrie 2001, la solicitarea conducerii fostei S.N.P. PETROM S.A., de către firma de consultanță NEXANT (S.U.A.) – recomanda menținerea S.N.P. PETROM S.A., pe termen scurt, mediu și lung, ca o companie integrată, acesta fiind un element-cheie pentru viabilitatea sa, întrucât principalul avantaj competitiv al societății petroliere era circuitul integrat (extracție, prelucrare, distribuție).

II. Contextul privatizării. Evoluții asociate

■ În luna iunie 2002, reprezentanții Oficiului Participațiilor Statului și Privatizării în Industrie au selectat 7 firme pentru a participa la licitația publică internațională organizată în vederea desemnării consultantului de privatizare al S.N.P. PETROM S.A.. Companiile participante au fost:

- BANK OF AMERICA (S.U.A.) în asociere cu ALPHA FINANCE ROMANIA S.A. București;
- J.P. MORGAN (Marea Britanie);
- ABN AMRO ROTSCCHILD (Marea Britanie);
- consorțiul britanic HSBC INVESTMENT BANK - PRICE WATERHOUSE COOPER;
- consorțiul CREDIT SUISSE FIRST BOSTON (C.S.F.B.) - ING BARINGS Ltd.;
- SOCIETE GENERALE CONSEIL PAYS EMERGENTS (Franța);
- BNP PARIBAS CORPORATE FINANCE (Franța).

Câștigătorul urma să fie desemnat în funcție de experiența în domeniul consultanței în privatizarea unor companii cu cifre de afaceri de minimum 1 miliard dolari S.U.A.. Selecția finală a consultantului de privatizare al S.N.P. PETROM S.A. s-a realizat în luna octombrie 2002.

- La 3 octombrie 2002, comisia a desemnat drept câștigătoare a licitației pentru desemnarea Consultantului de privatizare filiala britanică a C.S.F.B., în asociere cu ING BARINGS Ltd. (locul al II-lea fiind ocupat de ABN AMRO ROTSCCHILD).

- În data de 11 decembrie 2002 a fost semnat acordul cu privire la perfectarea contractului de consultanță, activitatea consultantului urmând să se desfășoare după următoarele etape:

- definitivarea, până în luna aprilie 2003, a caietului de sarcini;
- scoaterea la vânzare, în perioada aprilie - noiembrie 2003, a caietului de sarcini în vederea privatizării;
- verificarea și selectarea, în intervalul noiembrie 2003 - februarie 2004, a potențialilor investitori;
- stabilirea termenului de organizare a licitației/licitațiilor, respectiv privatizarea propriu-zisă.

■ La adoptarea deciziilor cu privire la modalitatea de privatizare a companiei și stabilirea clauzelor contractului de vânzare-cumpărare de acțiuni au fost luate în considerare recomandări ale consultanților.

• În urma evaluării particularităților operatorului național și a variantelor avansate pentru privatizarea S.N.P. PETROM S.A. – privatizarea prin participarea unui investitor strategic, privatizarea prin vânzarea acțiunilor prin intermediul Bursei de Valori București și fuziunea cu una din companiile petroliere regionale –, s-a decis ca transferul proprietății să se realizeze către un investitor strategic.

• Stabilirea valorii de piață a societății naționale la privatizare – de numai 2,23 miliarde euro – a fost fundamentată pe cifrele/prognozele de pe piață de profil de la nivelul lunii mai 2003, fără o actualizare a acestora în perioada premergătoare privatizării – necesară, însă, având în vedere evoluțiile semnificative înregistrate în domeniu pe parcursul anului 2003.

Practic, în pofida semnalelor de pe plan internațional care indicau o evoluție ascendentă la prețurile hidrocarburilor (*generată de instabilitatea pieței interne a petrolului din Venezuela – important producător mondial și membru O.P.E.C., preconizata intervenție militară în Irak etc.*), pentru evaluarea Departamentului Explorare și Producție din S.N.P. PETROM S.A. s-a considerat aceeași valoare a rezervelor interne de țiței, din 2003 până în 2012, cuprinsă între 18 dolari S.U.A. și 22 dolari S.U.A., cu toate că, în anul 2003, barilul a depășit 30 dolari S.U.A. (fără să coboare sub 25 dolari S.U.A.).

Calculele nu au mai fost refăcute, astfel încât, deși în anul 2003 tonă de țiței intern s-a vândut cu 169 dolari S.U.A., pentru perioada 2004 – 2012 aceasta a fost evaluată la numai 155 dolari S.U.A..

În cazul gazelor naturale, cantitatea de 1.000 mc a fost evaluată la un maxim de 75 dolari S.U.A. pentru 2006 și 2007. Ulterior, S.C. PETROM S.A. a vândut gazele naturale extrase din zăcăminte autohtone la prețul de 130 dolari S.U.A./1.000 mc..

• În contextul privatizării au fost operate unele ajustări legislative (modificarea Legii petrolului) și acceptate anumite prevederi (cuantificarea răspunderilor pe probleme de mediu rezultate din activitățile trecute și atribuirea lor părții române, abrogarea obligațiilor S.N.P. PETROM S.A. de realizare a unor investiții viitoare și aprobată anulării obligațiilor fiscale ale societății la bugetul statului, posibilitatea înstrăinării unor active de către noul proprietar, menținerea nivelului redevenței petroliere prevăzut în Legea petrolului și a cotei ecologice) – recomandate, de altfel, de către consultanți.

La acel moment, experți în materie susțineau că acceptarea unora dintre aceste prevederi va permite nouului acționar majoritar al S.C. PETROM S.A.:

- exercitarea unui control aplicat asupra distribuției produselor petroliere (și, parțial, a rafinării țițeiului), având în vedere dreptul de a dispune asupra cantităților de petrol ce îi revin, inclusiv a celor destinate exportului;



- sistarea/limitarea investițiilor la capacitatele de extracție și la cele de rafinare, cu implicații asupra volumului de țări și produse procesate pe piață internă - efecte ce se vor face simțite abia în 2-3 ani, atunci când declinul producției extractive de hidrocarburi ar mai putea fi stopat doar cu eforturi financiare substanțiale.

III. Firme ce au depus scrisori de intenție pentru privatizarea S.N.P. PETROM S.A.

■ Pentru achiziționarea pachetului majoritar de acțiuni al S.N.P. PETROM S.A. s-au arătat interesate mai multe companii străine ori consorții, între care:

- **OMV**, cea mai mare companie de pe piața carburanților din Austria (capacitate de explorare și producție de petrol și gaze, rafinării și stații de distribuție) – ce detinea 25% din acțiunile Rafinăriei Petromidia (apartenând grupului ROMPETROL) și un pachet de 12% la grupul MOL.

La acel moment, acționarii OMV erau: Guvernul austriac (35%), International Petroleum Invest Company (19,6%) și mici investitori (45,4%). OMV era asociat cu fondul de investiții International Petroleum Invest Company (constituit de Casa Regală a Emiratelor Arabe Unite) și John Latsis;

- **HELLENIC PETROLEUM (Grecia)**, cea mai mare companie cu capital de stat din domeniul petrolier din această țară (deținând capacitați de rafinare, combine petrochimice și stații de distribuție), cu afaceri și în state vecine (Cipru și Turcia);

- **MOL (Ungaria)**, principala companie petrolieră din această țară, care se remarcase printr-o serie de achiziții importante pe piața de profil din Europa Centrală și de Est;

- **PKN Orlen (Polonia)**, ce controla 75% din piața internă a acestei țări;

- **GLENCORE INTERNATIONAL A.G. (Elveția)**, cu o poziție importantă pe piața mediteraneană a țării și a produselor derivate;

- **ENI (Italia)**, unul dintre cei mai mari operatori de pe piața petrolieră europeană, având capacitați de rafinare proprii și rezerve importante de petrol în Marea Caspică;

- **TNK - BRITISH PETROLEUM (BP)**, un joint-venture realizat, în anul 2003, între compania rusească TNK și concernul britanic BP;

- **GAZPROM (Federatia Rusă)**, cea mai mare companie de gaze din Federatia, ce detine 25% din rezervele mondiale de gaz natural, prezentă pe piața Europei Occidentale prin numeroase asocieri;

- **CONNOCO PHILLIPS (S.U.A.)**, ce exploatează zăcăminte de țări în Alaska și Asia, pe care le procesează în Statele Unite, deținând, totodată, acțiuni la 5 rafinării din Europa;

- **OCCIDENTAL PETROLEUM (S.U.A.)**, recunoscută pe plan mondial ca specializată în exploatarea zăcămintelor fără erupție liberă („depleteate”);

- **grupul HALLIBURTON - REGAL PETROLEUM - TENDER S.A..**

■ Contractul de privatizare a S.N.P. PETROM S.A. a fost încheiat în baza ofertei părții române de a transfera 51% din acțiunile societății – prin vânzarea unui pachet de acțiuni de 33,34% din capitalul social, pentru suma totală de 668.815.418,88 euro și emiterea de noi acțiuni printr-o majorare ulterioară de capital – și a ofertei finale înaintate de cumpărător.

Compania OMV a devenit efectiv acționarul majoritar al S.N.P. PETROM S.A. în luna decembrie 2004, în perioada august-decembrie 2004 continuând negocierile cu partea română.

Compania OMV a acceptat, în cea mai mare parte, condițiile din caietul de sarcini, precum și cele post-privatizare, solicitând în schimb ca Rafinăria ARPECHIM Pitești și Combinatul Chimic DOLJCHIM S.A. să poată fi vândute unui operator eligibil de pe piața românească.

* * *

• *Serviciul Român de Informații a semnalat disfuncții, riscuri și vulnerabilități prezente în diferite etape ale procesului de privatizare – inclusiv în contextul primelor inițiative destinate identificării unei modalități optime de privatizare a Societății Naționale a Petrolului (începând cu anul 1998) – a căror concretizare era de natură să obstrucționeze obținerea efectelor scontate.*

Datele și informațiile obținute de Serviciul Român de Informații referitoare la S.N.P. PETROM S.A., cu semnificație în planul securității economice, au făcut obiectul a 400 de informări transmise, începând din anul 1998 până în prezent, beneficiarilor legali. Numai în perioada 1 ianuarie 2002 – 31 decembrie 2004, în care s-au derulat activități specifice destinate pregătirii privatizării, au fost transmise 136 informări.

• *La elaborarea acestei Informări au fost utilizate date și informații care nu intră în categoriile delimitate de art.17 lit.f) și g) din Legea nr.182/2002 privind protecția informațiilor clasificate (menționate ca atare și în lista informațiilor secrete de stat din S.R.I., pe niveluri de secretizare, aprobată prin H.G. nr.01050/2002).*

Unele informații deținute de Serviciu în legătură cu acest subiect nu pot fi „desecretizate”, întrucât:

- acest concept este echivalent juridic cu noțiunea de „declasificare a informațiilor”, expres și limitativ reglementată de art.20 din H.G. nr.585/2002 pentru aprobarea Standardelor naționale de protecție a informațiilor clasificate în România;

- informațiile se declasifică doar „dacă termenul de clasificare a expirat” ori „dacă dezvăluirea informațiilor nu mai poate prejudicia siguranța națională ori interesele persoanelor de drept public sau privat deținătoare”. Motivele care au stat la baza clasificării acestor informații subzistă și în prezent.

• *Deși este neclasificată, Informarea este destinată exclusiv membrilor Comisiei de anchetă constituite prin Hotărârea Senatului nr.42 din 13 decembrie 2006 și ar fi dezirabil ca aceasta să nu fie utilizată în spațiul public*

